

LISINSKI
200
GODINA

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!
19/20

**ORKESTAR MINHENSKOGA
RADIJA**

**ZBOR BAVARSKOGA
RADIJA**

IVAN REPUŠIĆ, dirigent

Subota, 22. veljače 2020. u 19.30
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

KONCERT U SPOMEN NA MAESTRA VLADIMIRA KRANJČEVIĆA

ZAGREB, 21. STUDENOGA 1936. - ODRA, 9. VELJAČE 2020.

Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog u povodu 40. obljetnice (1973. - 2013.)
proglasila je Vladimira Kranjčevića počasnim članom
zbog njegovih osobitih zasluga u vrhunskim glazbenim programima
u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog.

Igor Kuljerić
Hrvatski glagoljaški rekvijem
za soliste, mješoviti zbor
i simfonijski orkestar
I. Pristup

Pokoj vični
Tebi podobajet pisan

II. Otriši, Gospodi

III. Poslidnica

Dan gnjiva
Trublja Božja
Bože kripki
Blag Isuse
Gdi prokleti
Vele plača

IV. Prinos

Gospodi Isuse Kriste
Na znamenonosac sveti Mihovil
Juž drevlje
Žrtve i moljenja tebi

V. Svet

Svet
Osanna

VI. Otrišenje

Aganče Boži
Pokoj vični

* * *

Ludwig van Beethoven
Uvertira Leonora br. 3 u C-duru, op. 72a

Ludwig van Beethoven
Fantazija u c-molu za glasovir, soliste,
zbor i orkestar, op. 80, Zborska
Adagio
Finale: Allegro
Allegretto ma non troppo
(quasi Andante con moto)

KRISTINA KOLAR
sopran

MARIJA KUJAR ŠOŠA
sopran

ANNIKA SCHLICHT
mezzosopran

ERIC LAPORTE
tenor

MATIJA MEIĆ
bariton

LJUBOMIR PUŠKARIĆ
bariton

MARTINA FILJAK
glasovir

**ZBOR BAVARSKOGA
RADIJA**

MICHAEL GLÄSER
zborovođa

**ORKESTAR MINHENSKOGA
RADIJA**

IVAN REPUŠIĆ
dirigent

Nakon koncerta s umjetnicima razgovara Gordana Krpan.

*Koncert je ostvaren u suradnji Grada Zagreba, Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog, Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Bavarskoga radija.

IVAN REPUŠIĆ

Ivan Repušić (1978.), šef dirigent Minhenskoga radijskog orkestra, prvi stalni gostujući dirigent Njemačke opere u Berlinu, donedavni generalni glazbeni direktor Državne opere u Hannoveru, jedan je od najvažnijih i najuspješnijih hrvatskih dirigenata nove generacije.

4

Profesionalni rad u njemačkim kulturnim institucijama počeo je u funkciji prvoga kapelmajstora Državne opere Donje Saske u Hannoveru (2010. – 2013.). Nakon nastupa u Njemačkoj operi u Berlinu s Puccinijevom operom *La Bohème* (2011.), imenovan je kapelmajstorom te ugledne operne kuće (od sezone 2012./2013.) u kojoj od 2014. djeluje kao prvi stalni gostujući dirigent. Do danas je ostvario niz uspješnih opernih izvedbi (*Macbeth*, *Tosca*, *Turandot*, *La Bohème*, *Evgenij Onjegin*, *Nabucco*, *Krabuljni ples*, *Traviata*, *Carmen*, *Čarobna frula*, *Lucia di Lammermoor*, *Tannhäuser* itd.). Funkciju generalnoga glazbenog direktora Državne opere u Hannoveru obnašao je od 2016. do 2019. Za to vrijeme dirigirao je brojne premijerne operne naslove (*Salome*, *Faustovo prokletstvo*, *Ukleti Holandez*, *Manon Lescaut*, *Aida* i dr.) i simfonijske koncerte. Kao šef dirigent Minhenskoga radijskog orkestra (od 2017.) ravnao je nizom koncertnih produkcija operâ (*Luisa Miller*, *I due foscari*, *Attila*, *Lastavica*, *Ero s onoga svijeta*...) i orkestralnih djela. U suradnji s vodećim svjetskim solistima, Minhenskim radijskim orkestrom i Zborom Bavarskoga radija snimio je nekoliko nosača zvuka u izdanju vodećih nakladničkih kuća (BR-Klassik, Warner Classics i cpo).

Ravnao je brojnim uglednim orkestrima u Europi i u svijetu (orkestar Njemačke državne opere u Berlinu, Simfonijski orkestar Berlinskoga radija, Simfonijski orkestar *Giuseppe Verdi* iz Milana, Praški simfonijski orkestar, Briselska i Tokijska filharmonija, Slovenska, Panonska i Zagrebačka filharmonija, Češki nacionalni simfonijski orkestar i brojni drugi). Redovito gostuje na europskim festivalima i glasovitim pozornicama, među kojima se izdvajaju dvorana Berlinske filharmonije, bečki Musikverein, berlinski Konzerthaus, Festspielhaus u Baden-Badenu, minhenski Gasteig, Herkulesaal i Prinzregententheater, praška Dvorana *Smetana*, dvorana Kultur-und Kongresszentrum u Luzernu, Festival *Verdi* u Parmi i dr. Kontinuirano nastupa u brojnim uglednim njemačkim opernim kućama, kao što su Hamburška državna opera (*Ljubavni napitak*, *Rigoletto*, *La Bohème*), dresdenska Semperoper (*Čarobna frula*, *Traviata*, *Simon Boccanegra*, *Macbeth*, *Tosca*), Komična opera u Berlinu (*Rigoletto*, *Traviata*), Aalto-Musiktheater u Essenu (*Falstaff*) itd. Od Repušićevih posljednjih dirigentskih angažmana valja istaknuti gostovanje u Operi Novog nacionalnog kazališta u Tokiju s Verdijevom operom *Traviata*, a od nadolazećih u prvoj polovici 2020. prve nastupe s Orkestrom Norveške nacionalne opere u Oslu i Simfonijskim orkestrom Frankfurtskoga radija te gostovanja u Hamburškoj državnoj operi (*Tosca*) i Njemačkoj operi u Berlinu (*Ukleti Holandez*, *La Gioconda*).

Dirigiranje je studirao na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasama Igora Gjadrova i Vjekoslava Šuteja. Usavršavao se kod uglednih dirigenata poput Jorme Panule, Gianluigija Gelmettija, Kazushija Ōnoa i Donalda Runniclesa. Profesionalnu

Fotografija: www.ivanrepusic.com

karijeru počeo je kao dirigent u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu (2002.), gdje je obnašao funkcije šefa dirigenta i ravnatelja Opere (2006. – 2009.). U tom je razdoblju ravnao brojnim izvedbama talijanskog, francuskog, ruskog i hrvatskog opernog repertoara (G. Verdi: *Don Carlos*, *Aida*, *Simon Boccanegra*, *Trubadur*, *Nabucco*; G. Puccini: *Sestra Angelica*, *Gianni Schicchi*, *Manon Lescaut*, *La Bohème*; P. I. Čajkovski: *Evgenij Onjegin*; Ch. Gounod: *Faust*; G. Donizetti: *Lucia di Lammermoor*, *Ljubavni napitak*; G. Rossini: *Seviljski brijač*; R. Leoncavallo: *I Pagliacci*; J. Gotovac: *Ero s onoga svijeta*; J. Hatze: *Povratak* i dr.). Djelovao je kao ravnatelj glazbenog programa dvaju renomiranih hrvatskih glazbenih festivala: Splitsko ljeto (2006. – 2009.) i Dubrovačke ljetne igre (2009. – 2012.). Od 2005. do danas je šef dirigent Zadarskog komornog orkestra. Uz dirigentske obveze, bio je posvećen i pedagoškom radu na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu (2004. – 2016.), gdje je stekao zvanje izvanrednog profesora. Za svoja umjetnička postignuća nagrađen je brojnim uglednim hrvatskim priznanjima.

5

ORKESTAR MINHENSKOGA RADIJA

6

Orkestar Minhenskoga radija osnovan je 1952. te djeluje kao jedan od dvaju simfonijskih orkestara pri Bavarskom radiju (uz Simfonijski orkestar Bavarskoga radija). Tijekom gotovo sedam desetljeća djelovanja razvio se u ansambl širokih repertoarnih interesa i vrhunskih umjetničkih dometa, što mu osigurava istaknuto mjesto na minhenskoj orkestralnoj sceni. Jednako je posvećen koncertnim izvedbama opera s vrsnim vokalnim solistima (u ciklusu *Nedjeljnih koncerata*) i sakralnoj glazbi 20. i 21. stoljeća (u ciklusu *Paradisi Gloria*), kao i obrazovnim programima kojima nastoji doprijeti do što šireg kruga djece i mladih, primjerice putem tematskih koncerata u ciklusu *Srijedom u 19.30* i izvedbama filmske glazbe. Crossover programi, u kojima izvodi glazbu u rasponu od *jazza* do tema iz videoigara, svjedoče o suvremenosti programske orijentacije Orkestra. Prvi šef dirigent Orkestra bio je Werner Schmidt-Boelcke, od 1952. do 1967., cijenjen kao majstor „vrhunskelake glazbe“. Naslijedio ga je Kurt Eichhorn (od 1967. do 1975.), zapamćen, među ostalim, po legendarnom ciklusu posvećenom Carlu Orffu. Nadalje, Heinz Wallberg (1975. – 1981.), Lamberto Gardelli (1982. – 1985.), Giuseppe Patané (1988. – 1989.) i Roberto Abbado (1992. – 1998.) zalagali su se za operni repertoar, šireći aktivnosti Orkestra na radijske prijenose i promenaadne koncerte. Od 1998. do 2004. godine orkestar je vodio Marcello Viotti, iskazujući osobito zanimanje za francusku i talijansku operu. Zaslužan je i za uspjeh ciklusa *Paradisi Gloria*, započet 2000. godine. Ulf Schrimmer, umjetnički direktor od 2006. do 2017., usredotočio se na svjetske praiizvedbe novih djela te novootkrivena ostvarenja opernog i operetnog repertoara. Od sezone 2017./2018. šef dirigent Orkestra Minhenskoga radija je Ivan Repušić. Na njegovu

inicijativu pokrenut je godišnji program rezidencijalnog umjetnika; prva umjetnica u tom svojstvu bila je latvijska sopranistica Marina Rebeka.

S ciljem podupiranja mladih umjetnika, godine 2006. Orkestar Minhenskoga radija pokrenuo je suradnju s Kazališnom akademijom *August Everding*, u kojoj se redovito pripremaju operne produkcije za scenske izvedbe u minhenskom Prinzregententheateru. Također, Orkestar je uključen u mnoga natjecanja mladih glazbenika, među kojima je Minhensko međunarodno natjecanje (ARD-Musikwettbewerb), a velik dio svojih aktivnosti posvećuje i radu s djecom i mladima, primjerice naprednim majstorskim tečajevima, posjetima glazbenika školama, prigodnim koncertima te projektom *Klasse Klassik*, u kojemu glazbenici Orkestra (katkad i članovi Zbora Bavarskoga radija) muziciraju sa školskom djecom.

Osim u Münchenu, Orkestar redovito nastupa na uglednim pozornicama diljem Njemačke i Austrije, primjerice u Festivalskoj dvorani u Baden-Badenu, Zlatnoj dvorani u Musikvereinu u Beču te na festivalima u Bad Kissingu i Salzburgu. U tim je prigodama surađivao s glazbenicima međunarodnog ugleda, među kojima su Edita Gruberová, Jonas Kaufmann, Anna Netrebko i Plácido Domingo. Nadalje, održao je turneju s Dianom Damrau, gostovao u Kraljevskoj operi u Versaillesu i bečkom Theater an der Wien, nastupio s Leom Nuccijem u Budimpešti, a sa Zborom Bavarskoga radija u Zagrebu i Ljubljani. Suraduje sa srodnim ansamblima i institucijama u Bavarskoj i šire; među recentnima je angažman na promicanju francuske glazbe romantizma sa Zakladom *Palazetto Bru Zane* sa sjedištem u Veneciji. Među novijim diskografskim izdanjima ističu se arhivske snimke s legendarnim pjevačima Leontyne Price, Nicolaiem Geddom i Francom Bonisolijem, objavljene za etiketu BR-Klassik, kao i album *Offenbach Colorature* sa sopranisticom Jodie Devos, objavljen za etiketu Alpha.

7

Fotografija: Astrid Ackermann

ZBOR BAVARSKOGA RADIJA

Zbor Bavarskoga radija utemeljen je 1946. godine. Njegovo stasjanje i umjetnički razvoj blisko su povezani s djelovanjem Simfonijskoga orkestra Bavarskoga radija, osnovanog 1949. godine. Od 2003. šef dirigent obaju ansambala bio je nedavno preminuli Mariss Jansons (1943. – 2019.). Godine 2016. umjetnički direktor Zbora postao je Howard Arman, koji je nastavio njegovati širok interpretativni raspon Zbora te je intenzivirao izvedbe rane i suvremene glazbe.

Osim u vlastitom pretplatničkom ciklusu, Zbor redovito nastupa i u ciklusu *Musica viva* Simfonijskoga orkestra Bavarskoga radija te *Paradisi Gloria* Orkestra Minhenskoga radija, nerijetko prouzvodeci nova djela zbornikoga repertoara. Zahvaljujući specifičnoj homogenosti zvuka i stilskoj svestranosti kojom obuhvaća sva područja zbornikoga pjevanja, od srednjovjekovnih moteta do suvremenih djela, od oratorija do opera, Zbor Bavarskoga radija uživa izniman

ugled diljem svijeta. O tome svjedoče gostovanja u Japanu, nastupi na festivalima poput onih u Luzernu i Salzburgu te suradnje s vodećim europskim orkestrima, među kojima su Berlinska filharmonija i Staatskapelle Dresden, kao i sa specijaliziranim ansamblima, kao što su Concerto Köln i Akademie für Alte Musik Berlin. Zbor je nastupao s cijenjenim dirigentima poput Andrisa Nelsonsa, Bernarda Haitinka, Daniela Hardinga, Riccarda Mutija, Riccarda Chaillyja, Thomasa Hengelbrocka, Robina Ticciati i Christiana Thielemanna.

Zbor Bavarskoga radija bilježi bogatu i nagrađivanu diskografiju. DVD snimka *Muke po Ivanu* Johanna Sebastiana Bacha uvrštena je na listu najboljih izdanja prema izboru njemačkih glazbenih kritičara za veljaču 2017., a CD s *Trećom simfonijom* Gustava Mahlera pod ravnanjem Ivána Fischera zaslužio je titulu snimke godine i nagradu *Opus Classic* 2018. Uz to, Zbor je 2014. proglašen „ansamblom godine“ te mu je dodijeljena nagrada *Echo Klassik*, a 2015. Bavarska državna nagrada u kategoriji „profesionalno glazbeno stvaralaštvo“.

Zborovođa: Michael Gläser

KRISTINA KOLAR

Hrvatska nacionalna prvakinja **Kristina Kolar** studirala je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi Ljiljane Molnar-Talajić, a diplomirala 2002. u klasi Zdenke Žabčić-Hesky. Usavršavala se u Italiji, na Accademia lirica del Rotary International u Milanu i kod Alessandra Svaba te u Ukrajini kod Nelli Manuilenko. Višestruka je pobjednica nacionalnih pjevačkih natjecanja. Niz godina nastupala je kao mezzosopranistica, a posljednjih šest godina izvodi sopranski repertoar. Od 1996. zaposlena je u Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci. Dobitnica je više uglednih nagrada u Hrvatskoj, među kojima je Nagrada *Milka Trnina* za ulogu Santuzze u *Cavalleriji rusticani* P. Mascagnija, te niza priznanja za uloge Aide, Tosce, Lady Macbeth, Manon Lescaut i Donne Elvire tijekom pet sezona u kazalištima u Rijeci i Zagrebu. Osim u Rijeci i Zagrebu, redovito nastupa i u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu te gostuje u inozemstvu (Slovenija, Italija, Češka, Njemačka, Japan, Kina). Njezin opsežan repertoar uključuje uloge u brojnim operama, među kojima su: *Carmen* (Carmen), *Aida* (Aida), *Macbeth* (Lady Macbeth), *Tosca* (Tosca), *Manon Lescaut* (Manon), *La Gioconda* (Laura), *Andrea Chénier* (Maddalena), *Così fan tutte* (Dorabella), *Nabucco* (Abigaille, Fenena), *Šišmiš* (Rosalinde, Princ Orlovski), *Cavalleria rusticana* (Santuzza, Lola), *Adrianna Lecouvreur* (Principessa), *Moć sudbine* (Preziosilla), *Hamlet* (Gertruda), *Don Giovanni* (Donna Elvira), *Norma* (Norma), *Nikola Šubić Zrinski* (Eva), *Porin* (Irmengarda). Nastupa i koncertno kao solistica, primjerice u Verdijevu *Rekvijemu*, Beethovenovoj *Devetoj simfoniji*, Mahlerovoj *Drugoj* i *Osmoj simfoniji*. Surađuje s dirigentima kao što su Nikša Bareza, Loris Voltolini, Ville Matvejeff, Hilary Griffins, Srboljub Dinić, Gabriel Chmura, Pavle Dešpalj, Francesco Rosa, Antonello Allemandi, Robert Homen, Igor Švara, Ivan Repušić, Tonči Bilić, Tibor Bogányi, Eddi de Nadai, Alan Bjelinski i Tomislav Fačini te s orkestrima poput Zagrebačke i Riječke filharmonije, Simfonijskog orkestra HRT-a, Panonske filharmonije i Simfoničara Jyväskylä. Dosad je snimila šest nosača zvuka: *Sakralna glazba riječkih skladatelja*, *Hrvatska solo popijevka*, *Hrvatska duhovna glazba*, *Frano Parać: Missa Maruliana* te operu *Nikola Šubić Zrinski* (za HRT i cpo).

Fotografija: Robert Kolar

MARIJA KUCHAR ŠOŠA

Marija Kuhar Šoša diplomirala je 2006. glazbenu kulturu i pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u klasi Lidije Horvat-Dunjko. Za vrijeme i nakon studija osvojila je brojne nagrade i priznanja u Hrvatskoj i inozemstvu, među kojima su: Nagrada Hrvatskog glumišta 2007. za najboljeg mladog opernog pjevača do 30 godina za ulogu Constanze (F. Poulenc: *Razgovori karmelićanki*) u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, Nagrada *Marijana Radev* za najbolje umjetničko ostvarenje u HNK-u Zagreb u sezoni 2008./2009. za ulogu Nanette (G. Verdi: *Falstaff*) te nagrada Zagrebačke filharmonije za najboljeg mladog glazbenika u 2009. godini. U HNK-u Zagreb nastupala je u brojnim ulogama; među ostalim tumačila je Susannu, Zerlinu, Paminu, Laurettu, Adinu, Adele, Norinu, Musettu, Jelenu, Gretel, Oscara, Constance, Nanettu... Gostovala je u Italiji, Njemačkoj, Španjolskoj, Izraelu, Austriji, Sloveniji, Srbiji i Albaniji. Ostvarila je zapažene nastupe u raznim projektima: C. Monteverdi: *Vespro di Natale*; W. A. Mozart: *Rekvijem*, *Exsultate, jubilate*, *Misa u c-molu*; G. F. Händel: *Mesija*; J. S. Bach: *Magnificat*; M.-A. Charpentier: *Te Deum*; G. Fauré: *Rekvijem*; A. Vivaldi: *Gloria*; C. Saint-Saëns: *Oratorio de Noël*; G. Mahler: *Četvrta simfonija*; B. Papandopulo: *Osorski rekvijem*; J. Brahms: *Njemački rekvijem*; J. Haydn: *Nelson misa*; H. Abrahamsen: *Let me tell you...* Godine 2011. nastupila je na otvorenju festivala *Julian Rachlin i prijatelji* u Dubrovniku s Beogradskom filharmonijom pod ravnanjem Zubina Mehte. Nastupa s hrvatskim i inozemnim orkestrima (Zagrebačka filharmonija, Simfonijski orkestar HRT-a, Cantus Ansambl, Zagrebački solisti, Orkestar Opere HNK-a Zagreb, Dubrovački simfonijski orkestar, Hrvatski barokni ansambl, Slovenska i Beogradska filharmonija). Među dirigentima s kojima je surađivala su Pavle Dešpalj, Ivo Lipanović, Nikša Bareza, Vjekoslav Šutej, Ivan Repušić, Vladimir Kranjčević, Aleksandar Kalajdžić, Uroš Lajovic, Antonello Alemandi, Johannes Wildner, Lothar Zagrosek, Marko Letonja. Nastupala je na Dubrovačkim ljetnim igrama, Splitskom ljetu, Glazbenim večerima u Sv. Donatu u Zadru, Osorskim glazbenim večerima, Varaždinskim baroknim večerima, Festivalu *Orgulje Heferer* i Sceni Amadeo. Od 2006. do 2009. bila je stipendistica CEE Musiktheatera i Deutsche Bank. Od 2015. djeluje kao docentica na Muzičkoj akademiji Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

Fotografija: Sasa Novkovic

ANNIKA SCHLICHT

Rođena u Stuttgartu, mezzosopranistica **Annika Schlicht** studirala je na Glazbenoj akademiji *Hanns Eisler* u Berlinu, u klasi Renate Faltin te je pohađala majstorske tečajeve kod Dietricha Fischer-Dieskaue i Brigitte Fassbaender. Kao stipendistica Kulturne zaklade *Liz-Mohn*, prve je nastupe ostvarila u manjim i srednjim ulogama u Međunarodnom opernom studiju Berlinske državne opere. Dobitnica je i stipendije Udruženja *Richard Wagner* te pobjednica više pjevačkih natjecanja. Od sezone 2015./2016. članica je Njemačke opere u Berlinu, gdje je, među ostalim, pjevala uloge Dorabelle (W. A. Mozart: *Così fan tutte*), Olge (P. I. Čajkovski: *Evgenij Onjegin*) i Adriana (R.

Fotografija: www.annikaschlicht.com

Wagner: *Rienzi*), Princa Orlovskog (J. Strauss ml.: *Šišmiš*), Hänsel (E. Humperdinck: *Hänsel und Gretel*), Marchese Melibee (G. Rossini: *Put u Reims*), Maddalene (G. Verdi: *Rigoletto*), Mércèdes (G. Bizet: *Carmen*), Auntie (B. Britten: *Peter Grimes*), Princeze Clarice (S. Prokofjev: *Zaljubljen u tri naranče*), Margret (A. Berg: *Wozzeck*) i dr. U sezoni 2017./2018. nastupila je u hvaljenoj premijeri opere *L'Invisible* Ariberta Reimanna, a u protekloj sezoni zaslužila je pohvale kritičara prvi put nastupivši u ulozi Adriana u Wagnerovoj operi *Rienzi*. U aktualnoj sezoni u matičnoj opernoj kući očekuju je nastupi u ulogama Fenene (G. Verdi: *Nabucco*), Mary (R. Wagner: *Ukleti Holandez*) te Fricke (R. Wagner: *Rajnino zlato*). Na poziv Festivala u Bergenu, nastupit će i u ulozi Sesta (W. A. Mozart: *La Clemenza di Tito*). Recentna gostovanja vodila su je u državne opere u Hamburgu, Münchenu i Berlinu, u Semperoperu u Dresdenu, Njemačku operu na Rajni u Düsseldorfu te u Operu Bastille u Parizu. Nastupala je pod vodstvom dirigenata kao što su Daniel Barenboim, Zubin Mehta, Donald Runnicles, Alondra de la Parra, Enrique Mazzola i Ingo Metzmacher te uz cijenjene orkestre poput Staatskapelle Berlin, Bečkih simfoničara, Simfonijskog orkestra Berlinskoga radija, Orkestra Minhenskoga radija, Staatskapelle Dresden i Ensemble Modern. Cijenjena kao koncertna i solo pjevačica, u svoj repertoar uvrštava Pergolesijevo djelo *Stabat Mater*, Bachov *Božićni oratorij*, Vivaldijevu *Gloriju*, Mozartov *Rekvijem*, Mendelssohnove oratorije, Wagnerove *Wesendonck Lieder* te Beethovenovu *Devetu simfoniju*, u čijoj je izvedbi sudjelovala u povodu obilježavanja stote obljetnice završetka Prvoga svjetskog rata, uz UNESCO-ov Orkestar za mir. Nadolazeći koncertni angažmani donose joj nastupe u Mahlerovoj *Pjesmi o zemlji* u Klagenfurtu pod ravnanjem Nicolasa Cartera, Mendelssohnovoj *Prvoj Valpurginoj noći* u dvorani Elbphilharmonie u Hamburgu pod ravnanjem Kenta Nagana, Verdijevu *Rekvijemu* u Essenu i Beethovenovoj *Devetoj simfoniji*, koju predvodi Donald Runnicles.

ERIC LAPORTE

Tenor **Eric Laporte** s velikim je uspjehom nedavno prvi put nastupio kao Faust u *Faustovu prokletstvu* Hectora Berlioza u Državnoj operi u Hannoveru te kao Odisej u operi *Penelopa* Gabriela Fauréa u Frankfurtskoj operi. U ovoj sezoni u toj će opernoj kući nastupiti u ulozi Friedricha Wilhelma u operi *Princ Homburga* Wenera Henzea. Nadolazeći angažmani vode ga u Aalto-Musiktheater u Essenu, gdje će nastupiti u ulozi Maxa u *Strijelcu vilenjaku* Carla Marije von Webera te u Državno kazalište u Mainzu, gdje će pjevati ulogu Des Grieuxa u operi *Manon Lescaut* Giacoma Puccinija. U Mainzu trenutačno nastupa u glavnoj ulozi *Hoffmannovih priča* Jacquesa

Fotografija: www.tact4art.com

Offenbacha. Uz to, nastupit će kao Pinkerton u Puccinijevoj *Madami Butterfly* u Operi u Quebecu i Lancelot u *Kralju Arthuru* Ernesta Chaussona na Tirolskom festivalu u Erlu. Hvaljene su njegove nedavne interpretacije Lohengrina u Državnom kazalištu u Nürnbergu te Fausta u *Faustovu prokletstvu*, Maxa u *Strijelcu vilenjaku* i Erika u *Ukletom Holanđezu* u Državnoj operi u Hannoveru. Ulogu Erika pjevao je i u Operi u Québecu pod ravnanjem Jacquesa Lacombea, u koprodukciji s njujorškom Metropolitan operom i Nizozemskom operom iz Amsterdama. Izvan Njemačke, gostovao je u Volksoperi u Beču, Škotskoj operi u Glasgowu, Operi u Québecu, Nacionalnoj operi u Strasbourgu, Operi u Nici i u Théâtre du Capitole iz Toulousea. Njegov repertoar uključuje uloge kao što su Werther i Faust, Nadir u *Biserarima* Georges Bizeta, Cavaradossi u *Tosci* i Alfredo u *Traviati*. Svojem koncertnom repertoaru ove sezone je pridodao tenorsku dionicu u *Hrvatskom glagoljaškom rekvijemu* Igora Kuljerića. Rođen u Québecu, pjevanje je studirao kod Marije Daveluy u Montrealu te prva scenska iskustva stjecao u opernom studiju Montrealske opere, i to u ulozi Nemorina u Donizettijevu *Ljubavnom napitku*. Laureat je pjevačkih natjecanja *Joseph Rouleau* u *Hans Gabor* 1999. U Europi je prvi put nastupio 2000. godine kao Tamino u Mozartovoj *Čarobnoj fruli* u Salzburgu. Slijedili su daljnji angažmani, najprije u Linzu, i potom u Bonnu. Od 2006. djeluje kao slobodni umjetnik, što ga je vodilo u operne kuće u Düsseldorfu, Kasselu i Saarbrückenu, Kölnu, Bonnu, Bremenu, Bielefeldu, Augsburgu, Innsbrucku, Beču (Volksoper), Weimaru, Nici, Glasgowu... Godine 2007. sudjelovao je u izvedbi Massenetove *Taide* uz Renée Fleming, Thomasa Hampsona i Michela Plassona u bečkom Konzerthausu, uz izravni prijenos na ORF-u.

MATIJA MEIĆ

Od debija 2010. godine do danas, bariton **Matija Meić** u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu pjevao je sljedeće uloge: Levi u operi *Nikola Šubić Zrinski* I. pl. Zajca, Schaunard u *La Bohème* G. Puccinija, Belcore u *Ljubavnom napitku* G. Donizettija, Figaro u *Seviljskom brijaču* G. Rossinija, Onjegin u *Evgeniju Onjeginu* P. I. Čajkovskog te Figaro u *Figarovu piru* W. A. Mozarta, za koju mu je dodijeljena Nagrada hrvatskog glumišta. Na Festivalu *Rossini* u Bad Wildbadu u Njemačkoj 2014. godine pjevao je Don Alvara u operi *Put u Reims* Gioachina Rossinija, a potom 2015. Taddea u Rossinijevoj *Talijanki u Alžiru* i Carla na premijeri suvremene opere *Il Vespro Siciliano* P. J. von Lindpaintnera (objavljene na CD-u za etiketu Naxos) te mu je dodijeljena *International Belcanto Prize*. Suradnja s tim festivalom nastavlja se i 2017., kad sudjeluje u izvedbama Rossinijeve opere *Bračna mjenica* i u praiizvedbi kantate *Caïn* F. Carluccija. Nakon prvog nastupa u Staatstheater am Gärtnerplatz u Münchenu, dobiva poziv da se od sezone 2016./2017. priključi ansamblu toga kazališta, u kojemu je do danas ostvario brojne uloge. Također, u ljeto 2016. pjevao je ulogu Pinga u Puccinijevoj *Turandot* na Opernom festivalu u Bregenzu. Na koncertnom podiju surađivao je s Kraljevskom filharmonijom iz Liverpoola, Helsinškom filharmonijom, Orkestrom Gulbenkian iz Lisabona, Simfonijskim orkestrom Savaria, Zagrebačkom filharmonijom, Simfonijskim orkestrom HRT-a, Hrvatskim baroknim ansamblom, Dubrovačkim simfonijskim orkestrom, Beogradskom filharmonijom, Kvintetom Bečke filharmonije i Ansamblom WISE iz Beča. Školovanje je počeo u Glazbenoj školi Blagoja Berse, u klasi Viktorije Badrov, a nastavio na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u klasi Giorgia Suriana. Trenutačno pohađa specijalistički studij za *Lied* i oratorij u klasi Claudije Visce i Floriana Boescha na Sveučilištu za glazbu i lijepe umjetnosti u Beču. Tijekom školovanja zaslužio je brojne nagrade na nacionalnim i međunarodnim natjecanjima, među kojima su prva nagrada na natjecanju Bečke državne opere *Beumarchais* 2013. te druga i posebna nagrada na Međunarodnom pjevačkom natjecanju *Mirjam Helin* u Helsinkiju 2014. Dobitnik je i posebne Rektorove nagrade za međunarodna postignuća Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 2013./2014.

Fotografija: www.operamusica.com

LJUBOMIR PUŠKARIĆ

Bariton **Ljubomir Puškarić** karijeru je počeo u Operi Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, gdje je debitirao 2007. u ulozi Figara u Rossinijevu *Seviljskom brijaču*. U toj je kući 2016. stekao status opernog prvaka. Pjevanje je počeo učiti privatno kod Darije Hreljanović te kod baritona Vitomira Marofa. Nakon jednogodišnjeg pohađanja Muzičke akademije u Zagrebu i rada s prof. Vlatkom Oršanić, nastavlja školovanje na Sveučilištu Indiana u Bloomingtonu (SAD), gdje je završio program *performer diploma* u klasi Roberta Harrisona. U to je vrijeme osvojio nagrade na natjecanjima u Indiani i Metropolitan operi. Sudjelovao je u ljetnoj sezoni Opere u Cincinattiju te gostovao u Operi u Seattlu (*Lucia di Lammermoor*), Lyric Operi u Chicagu (*Lucia di Lammermoor* i *Boris Godunov*). Ostvario je i zapažene koncertne nastupe uz Clevelandski orkestar u izvedbi kantate *Carmina Burana* u Severance Hallu te na *Cincinnati May Festivalu* pod ravnanjem Jamesa Conlona. Nastupao je u Državnoj operi u Hamburgu (*Faust*), Rimskoj operi (*Rienzi*) te u Slovenskom narodnom gledališću u Ljubljani (*La Bohème*). Dobitnik je prve nagrade na Međunarodnom natjecanju *Ondina Otta* 2010. te nagrade Zagrebačke filharmonije za najuspješnijega mladog glazbenika 2011. U posljednjih nekoliko sezona ostvario je zapažene interpretacije uloga Figara, Grofa Almavive, Belcorea, Marcella, Forda, Valentina, Onjegina, Grofa Lune, Sharplessa i Rigoletta. Nagrađivan je za uloge Pieta u *Postolaru od Delfta* Blagoja Berse, Mozartova Don Giovannija i Grofa Almavive u *Figarovu piru* te za ulogu Markiza Rodriga od Pose u Verdijevu *Don Carlu* (Nagrada Hrvatskog glumišta). Suraduje sa svim nacionalnim opernim kućama, a kao koncertni solist nerijetko sudjeluje u izvedbama kantate *Carmina Burana*, *Rekvijema* Gabriela Fauréa, Johannesa Brahmsa, Mauricea Durufléa i Benjamina Brittena, *Osme simfonije* Gustava Mahlera... Nastupa uz Zagrebačku filharmoniju i Simfonijski orkestar HRT-a te suraduje sa Simfonijskim orkestrom Bavorskoga radija i Orkestrom Minhenskoga radija. Aktivan i na području diskografije, snimio je opere *Povratak mornara (Il ritorno del marinaio)* Franza von Suppéa te *Ero s onoga svijeta* Jakova Gotovca uz Zbor HRT-a i Orkestar Minhenskoga radija pod vodstvom Ivana Repušića za etiketu cpo, kao i operu *Nikola Šubić Zrinski* Ivana pl. Zajca za HRT.

Fotografija: www.hnk.hr

MARTINA FILJAK

Pijanistica **Martina Filjak** svojom istovremeno strastvenom i lirskom svirkom te tehničkom perfekcijom redovito oduševljava međunarodnu javnost i kritiku kao umjetnica karizmatične osobnosti i snažne scenske prisutnosti. Pozornost šire međunarodne javnosti privukla je 2009., kad je osvojila Zlatnu medalju i niz posebnih priznanja na međunarodnom natjecanju u Clevelandu, što je rezultiralo brojnim angažmanima u SAD-u i diljem svijeta. Prije toga, bila je dobitnica prvih nagrada na međunarodnim pijanističkim natjecanjima *Viotti* u Italiji (2007.) i *Maria Canals* u Barceloni (2008.) te je bila laureatkinja natjecanja *Busoni* u Bolzanu (2007.). Rođena u glazbeničkoj obitelji, glasovir je počela učiti s pet godina, a već u šestoj prvi put javno nastupa. Glazbenu je naobrazbu stekla na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i na bečkom Konzervatoriju, a dovršila u renomiranoj klasi za soliste u Hannoveru. Pohađala je i majstorske tečajeve na prestižnoj Akademiji na jezeru Como u Italiji. Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja, među kojima su Nagrada *Vladimir Nazor*, Nagrada *Milka Trnina* Hrvatskoga društva glazbenih umjetnika, *Orlando* za nastup na Dubrovačkim ljetnim igrama te *Judita* za nastup na Splitskom ljetu. Godine 2009. odlikovana je Redom hrvatskog pletera za postignuća u glazbi. Posljednjih nekoliko sezona nastupala je uz orkestre poput Simfonijskog orkestra iz Aachena, Filharmonije Njemačkoga radija Saarbrücken-Kaiserlautern, Bremenske filharmonije, Državne kapele iz Weimara, Državne kapele iz Hallea, Sjevernonjemačke filharmonije iz Rostocka i Filharmonije Neuen Lausitzer. Nadalje, nastupala je uz Cleveandski orkestar, Simfonijski orkestar iz San Antonija, Floridski orkestar, Filharmoniju Colorado Springs, New West Symphony, Filharmoniju iz Strasbourga, Simfonijski i lirski orkestar iz Nancyja, Orquesta Filarmónica de Buenos Aires de Teatro Colón, Orkestar La Verdi iz Milana, Simfonijski orkestar iz Barcelone, i dr. Suradivala je s dirigentima kao što su Michael Schönwandt, Heinrich Schiff, Theodor Guschlbauer, JoAnn Falletta, Stanislav Kočanovski, Alexander Shelley, Hans Graf, Markus Poschner, Sebastian Lang-Lessing, Josep Caballé-Domenech, Tito Muñoz, Carlos Miguel Prieto i Stefan Sanderling. Kao komorna glazbenica, među svoje partnere ubraja kvartete Szymanowski i Amaryllis, Ansambel Berlin te Dmitrija Sinkovskog, Radovana Vlatkovića, Felixa Kliesera i Tatjanu Vasiljevu. U sezoni 2019./2020. nastupa s orkestrom Royal Camerata u sklopu Festivala *George Enescu* u Bukureštu, s orkestrom Theatera für Niedersachsen u Hildesheimu te uz Filharmonijski orkestar iz Santiaga u Teatru Municipal u *Ciklusu velikih pijanista*. Na području komorne glazbe nastupa s Felixom Klieserom i Andrejom Bielowom, a održat će i recital u Springeu. U siječnju 2019., za etiketu Hänssler Classic, objavila je svoj najnoviji CD, s djelima Franza Liszta.

Fotografija: Neda Navvae

Igor Kuljerić (1938. – 2006.) rano se etablirao kao jedan od najizvođenijih hrvatskih skladatelja; njegova su djela postala stalni dio repertoara brojnih orkestara, komornih sastava i solista. Opsežni opus obuhvaća sve glazbene žanrove te prati stilske promjene i razvoj glazbenih strujanja 20., pa i 21. stoljeća. Smatrao je da su kontinuitet i promjena dvije najizrazitije konstante njegova stvaralaštva. Kao jednom od najuspješnijih naših avangardnih skladatelja, glazbom odražava neprestanu potragu za novim zvukovnim kombinacijama, ne izostavljajući tradiciju. Osobitu pozornost posvećivao je hrvatskim glazbenim korijenima, povijesno obaviještenoj izvedbi te vezi riječi i glazbe.

„Imao sam sreću da sam u svoje mladenačko doba, dok sam se školovao u Zadru, gdje su bili jako podijeljeni latinaši i glagoljaši, kao Hrvat išao u glagoljašku crkvu, tako da mi je to ostalo nekako u ušima; upio sam te melizme, taj duh stare glagoljaške glazbe. Mislim da se ta glagoljaška glazba temelji na prethodnom glazbenom sloju koji je autohtono hrvatski, naravno, sa slavenskim utjecajima. To nosim kao nekakav dug prema svojem djetinjstvu, prema svojim korijenima, roditeljima, tako da je, kad sam počeo pisati *Rekvijem*, to iz mene samo frcalo. To je jedna od rijetkih kompozicija s kojima se nisam puno mučio. Ova *Misa* nije kopija *Rekvijema*, ona isto tako razvija starohrvatske, staroslavenske glazbene elemente, ali ona je specifična po tome što je pisana populistički, tako da se može izvoditi i s puno manjim sastavom. Bilo mi je stalo da se u to ‘uvučem’, da nekako iz mene izađe ta mistika, ta religioznost sadržaja stavaka mise.“ Tako je Igor Kuljerić u radijskoj emisiji *Noć zagrebačkih šišmiša*, 26. ožujka 2006., pojasnio svoj rad na *Hrvatskom glagoljaškom rekvijemu* (1996.) i *Hrvatskoj misi* (2004.), djelima u kojima je do vrhunca doveo svoje duboko promišljanje hrvatske vokalne glagoljaške glazbene tradicije i općenito pučkog i tradicijskog stvaralaštva, koje je naznačeno još 1968. u scenskoj glazbi za *Prikazanje života i muke svetih Ciprijana i Justine*.

„*Hrvatski glagoljaški rekvijem*, ili *Misa za umršeje*, nastao je kao ishod vlastite duboke želje i potrebe da zazvuči nešto što dugo u sebi čujem, slušam i nosim, još od rane mladosti, kad su glagoljaški rituali u meni ostavljali začudan odzvuč. Prvi put sam to sustavno i cjelovito proveo u svojoj *Glazbi za hrvatsko srednjovjekovno pučko prikazanje* na Dubrovačkim ljetnim igrama 1968., a ona je bila temelj glazbenog tkiva skladbe *Križu, daj nam ti milosti*, dovršene krajem osamdesetih godina. Takva glazbena polazišta očituju se i u mojim drugim djelima, ponajprije u *Kanconijeru za glasove i instrumente* na stihove renesansnih baroknih pjesnika dubrovačkog podneblja. Naslov skladbe *Hrvatski glagoljaški rekvijem* upućuje na svjesno prožimanje glagoljaških melizama cjelokupnoga hrvatskog mediteranskog kruga, od Pazina do Kotora, s arhitektonikom i oblikom latinskoga rekvijema i njegovim jedinstvenim dramaturškim lukom, a jednako tako i sa svim utjecajima koje je taj naš priobalni prostor plodonosno upijao. Napajajući se odjecima i odzvučima glazbenih načina koji do nas dopiru iz dubine povijesnoga, odričući se svakog ‘citiranja’, ‘prepisivanja’ uzoraka danas

nama znanih i dostupnih glazbenih primjera daleke tradicije, ova skladba osluškuje i neke slojeve koji su se pomicali od tijeka i kanona tradicije. Pluralizam i bogatstvo raznolikosti hrvatske glazbene baštine – od najstarijih, gotovo arhetipskih vremena pa sve do ovovjeke umjetničke glazbe – rijetki su u svijetu. Nama je to osobito dragocjeno i čvrsto sam uvjeren da ne smijemo zanemariti, a kamoli odreći se ijednoga sloja tog našeg nasljeđa. Odricanje bi značilo nepoštovanje predaka, a ono nam ne bi bilo oprošteno od potomaka. Skladanje ove *Mise za umršeje* moguće je doživjeti i kao san o hrvatskome glagoljaškom rekvijemu, o vremenu prošlom odsanjanome u vremenu sadašnjem. Djelo je sazdano od šest temeljnih brojeva koji oblikuju protok tradicionalnoga rituala, uz karakteristične odlomke: *Pokoj vični, Gospodi, pomiluj, Dan gnjiva, Trublja Božja, Blag Isuse, Vele plača, Znamenonosac sveti Mihovil, Svet, svet svet, Osanna, Aganče Boži, Izbavi me, Gospodi, od smrti vičnije...*" (Igor Kuljerić, popratna knjižica za CD Igor Kuljerić: *Hrvatski glagoljaški rekvijem*, Cantus, HDS, HRT, 2000.)

Pisan za vokalne soliste, mješoviti zbor i simfonijski orkestar, *Hrvatski glagoljaški rekvijem* praižveden je 27. srpnja 1996. u crkvi sv. Krševana u Zadru, u sklopu Glazbenih večeri u Sv. Donatu. U izvedbi su sudjelovali vokalni solisti Nelli Manuilenko, Merita Juniku, Janez Lotrič i Josip Lešaja, uz Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem samoga skladatelja. Djelo je od tada doživjelo više izvedbi, i to upravo u interpretaciji ansambala HRT-a s kojima je Kuljerić ostvario posebnu vezu, počevši od 1968., kad je, tri godine nakon diplome iz kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u razredu Stjepana Šuleka i neposredno nakon usavršavanja u dirigiranju kod Igora Markevića u Monte Carlu i asistiranja Milanu Horvatu u Zagrebačkoj filharmoniji, postao dirigent Simfonijskoga orkestra i Zbora tadašnje Radio-televizije Zagreb. Uz Zbor je, kao stalni dirigent i potom (nakon Vladimira Kranjčevića i Sergija Rainisa) kao šef dirigent, ostao do kraja svojega radnog vijeka, obilježivši gotovo četiri desetljeća djelovanja toga ansambla. Već 1997. djelo je predstavljalo Hrvatsku na Europskom mjesecu kulture u Ljubljani, a izvedba u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 1999., s istim solistima kao i na praižvedbi i pod ravnanjem Tončija Bilića, objavljena je 2000. na CD-u. U izvedbi odabranih ulomaka za soliste, zbor, orgulje i udaraljke u sklopu Pasienske baštine 2002. također je sudjelovao Zbor HRT-a, uz Marija Penzara na orguljama i Ivanu Bilčić na udaraljka, pod vodstvom Igora Kuljerića. Iste godine djelo je u cijelosti mogla čuti i njemačka publika: 5. studenoga Valentina Fijačko, Martina Tomčić, Janez Lotrič i Saša Ivaci kao solisti te Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Igora Kuljerića nastupili su u Konzerthausu u Berlinu, a povod je bila manifestacija *Hrvatski tjedni kulture u Njemačkoj*. Nadalje, 2009. godine solističke dionice tumačili su Valentina Fijačko, Martina Gojčeta Silić, Janez Lotrič i Luciano Batinić, ponovno pod ravnanjem Tončija Bilića i također u Dvorani *Lisinski* na koncertu *In memoriam* za dugogodišnjega ravnatelja Dvorane *Lisinski*, Lovru Lisčića.

U ovoj koncertnoj sezoni, osim u Zagrebu, *Hrvatski glagoljaški rekvijem* mogao se čuti i u ciklusu *Paradisi Gloria* Orkestra Minhenskoga radija, 14. veljače 2020. u crkvi Srca Isusova u Münchenu, u izvedbi istih izvođača kao i večeras.

Početak 19. stoljeća bečkom opernom scenom dominirale su 'uvozne' opere, prije svega iz Pariza; osobito su bila popularna ostvarenja Luigija Cherubinija i Étiennea Méhula. Bečani su oduševljeno prihvaćali suvremeni operni realizam i herojske teme posljednjerevolucionarne Francuske, pa tako i **Ludwig van Beethoven** (1770. – 1827.), koji je 1802. spremno prihvatio ponudu Emanuela Schikanedera, impresarija Theatera an der Wien (poznatog i po suradnjama s Wolfgangom Amadeusom Mozartom), da napiše operu prema njegovu libretu. Cijenjen diljem Europe kao skladatelj instrumentalnih djela, Beethoven se nesumnjivo želio okušati i u toj formi koja je donosila najveću slavu; postoje naznake da je o pisanju opere razmišljao i prije. Ubrzo se preselio u stan u sklopu Theatera an der Wien i, zahvaljujući tom angažmanu, dobio mogućnost organiziranja koncerta s vlastitim djelima 5. travnja 1803., na čiji je program uvrstio oratorij *Krist na Maslinskoj gori*, koji je skladao upravo za tu prigodu i kojim se prvi put u Beču predstavio kao skladatelj velikoga dramatskog vokalno-instrumentalnog djela. Istovremeno je radio na još nekoliko djela, među kojima su *Kreuzer sonata*, *Treća simfonija*, *Eroica*, čiju je prvotnu posvetu Napoleonu kao junaku Francuske revolucije, razočaran njegovim proglašavanjem carem, povukao, te sonate *Waldstein* i *Appassionata*. Rad na operi stoga se oduljio, a usporevao ga je i Beethovenu ne odviše zanimljiv libreto. No uskoro mu je pozornost privukla priča Jean-Nicolasa Bouillyja naslovljena *Léonore, ou L'amour conjugal* (*Leonora ili bračna ljubav*), osmišljena kao drama u dva čina s prozom i pjesmama na glazbu Pierrea Gaveauxa iz 1798. Priča temeljena na ljubavi i slobodi, prati Leonoru koja se prerušava u zatvorskog čuvara po imenu Fidelio, kako bi izbavila svojega supruga Florestana, političkog zatvorenika, od smrtne kazne. Oduševljen pričom za koju se smatralo da je utemeljena na stvarnom događaju iz Francuske revolucije, Beethoven je napustio Schikanederov libreto i prihvatio se novoga. Smatrao je to svojom prilikom da napiše veliku herojsku operu, a prema nekim mišljenjima, i sâm se mogao poistovjetiti s njom; uznapredovala gluhoća bila je jednaka izolaciji i beznađnoj situaciji u kojoj se našao Florestan, a zbog tadašnje zaljubljenosti u Josephine von Brunsvic, bila mu je bliska Leonorina nada, ustrajnost i odanost. Upravo se najintenzivnije razdoblje odnosa Josephine i Beethovena poklopilo s njegovim radom na finalu opere koji je osmislio kao trijumfalni hvalospjev Leonorinim postignućima i bračnoj ljubavi. Bilo je to potkraj 1804., a do ljeta sljedeće godine opera je bila dovršena. Premijera je 20. studenoga 1805. održana u sjeni ulaska Napoleonove vojske u Beč nekoliko dana prije, pa bečko plemstvo i imućni građani (koji su i inače podupirali Beethovena) nisu došli. Nazočila je nestandardna publika i francuski oficiri, koji su djelo dočekali mlako. Nakon treće izvedbe, opera se prestala prikazivati. S normalizacijom situacije u Beču i povratkom izbjegloga plemstva, Beethoven je, pripremajući novu produkciju, prionuo opsežnim preinakama. U novoj verziji, opera je izvedena dva puta 1806., no nakon svađe s direktorom kazališta, Beethoven je povukao partituru. Ponovno revidirana, izvedena je tek osam godina poslije, taj put s uspjehom koji joj je osigurao trajno mjesto na opernom repertoaru. Ipak, Beethoven je priznao da ga je rad na operi izuzetno

izmučio te se tom žanru više nije vraćao. Iako je želio da se zove *Leonora*, kako je se ne bi brkalo s francuskim izvornikom, opera se i 1805. i 1806. izvela pod nazivom *Fidelio*, a 1814. Beethoven je i sâm prihvatio taj naslov.

Za svaku novu izvedbu opere Beethoven je napisao novu uvertiru. Na premijeri je izvedena uvertira danas poznata kao *Leonora br. 2*, 1806. ***Leonora br. 3***, a za izvedbu u Pragu 1808. koja je naposljetku otkazana, napisao je verziju otkrivenu tek nakon njegove smrti i zato naslovljenu *Leonora br. 1*. Novu glazbu napisao je i 1814. godine, i to je postala uvertira *Fidelio* za koju se pokazalo da najbolje funkcionira u cjelini s početnom scenom opere. Glazbeno najpotpunijom smatra se ipak *Leonora br. 3*, osmišljena kao opsežno simfonijsko djelo, gotovo kao simfonijska pjesma, koja sažima dramatiku opere; počinje suzdržano, dočaravajući Florestanov boravak u zatvorskoj ćeliji. Njegovo sjećanje na sretnije dane razvedrava i ubrzava protok, a udaljeni signal trube kao da nagovještava odgodu njegove kazne, što donosi novi optimizam pa glazba kreće nezaustavljivim bujanjem simfonijskoga tkiva. Upravo zbog činjenice da snažnom dramatskom strukturom odaje tijek opere i nadvisuje prvu scenu, uvertira se 'odvojila' od ostatka djela te zaživjela na koncertnim podijima kao samostalno ostvarenje. Ipak, pojedini dirigenti, poput Gustava Mahlera i Artura Toscaninija, našli su način da je uvrste u operu, izvedeći je prije finala, što je također potaknulo rasprave o prikladnosti odavanja završetka djela.

Nakon dugotrajnih pregovora s vodstvom Theatera an der Wien, u kojemu je Beethoven nastojao prirediti koncert u vlastitu korist, 22. prosinca 1808. određen je kao dan javnog koncerta isključivo s njegovim djelima i s njim u ulozi solista i dirigenta. Navodno je sâm Beethoven sastavio najavu „glazbene akademije“ za tisak, u kojoj je naveo i cijeli program:

„Prvi dio: 1. Simfonija, naslovljena 'Sjećanja na seoski život' u F-duru (br. 5). 2. Arija. 3. Himna s latinskim tekstom, skladana u crkvenom stilu sa zborom i solistima. 4. Glasovirski koncert, u izvedbi skladatelja. / Drugi dio: 1. Velika simfonija u c-molu (br. 6). 2. Himna s latinskim tekstom, skladana u crkvenom stilu sa zborom i solistima. 3. Fantazija za solo glasovir. 4. Fantazija za glasovir koja završava postupnim ulaskom cijeloga orkestra i izvedbom zborova za finale.“

Osim što je to bilo više od četiri sata glazbe gotovo u cijelosti nepoznate javnosti, nedovoljno pokusa, neslaganje i nesporazumi s orkestrom, neiskustvo sopranistice u ariji i hladnoća u kazalištu nisu donijeli zadovoljavajući uspjeh večeri. No već i sama činjenica da su tada prvi put javno izvedene *Peta* i *Šesta simfonija* (koje je Beethoven u programu naveo u obratnoj numeraciji nego što su danas poznate), bila je dovoljna da događaj postane jedan od najpoznatijih u glazbenoj povijesti.

Zašto je ionako opsežan program odlučio zaključiti djelom koje počinje uvodom za glasovir solo (koji je Beethoven tom prigodom improvizirao) te se

nastavlja varijacijama za glasovir i orkestar i kratkim finalom za soliste i zbor, nije poznato. To osobito iznenađuje ako se zna da je svoje prethodne koncerte u pravilu zaključivao simfonijama, a sada mu je na raspolaganju bio veličanstveni finale *Pete simfonije*. U svakom slučaju, njegov učenik Carl Czerny izvjestio je da je djelo pisao u žurbi, želeći upravo njime zaključiti koncert, što potvrđuju i skice, ali i neka izvješća prema kojima su izvođači dobivali dionice s još mokrom tintom. Pretpostavlja se da je ključna bila Beethovenova želja da se više posveti velikim vokalno-instrumentalnim formama i etablira kao skladatelj takvih ostvarenja.

Djelo koje po formi i koncepciji nije imalo prethodnika ni uzora, danas poznato kao ***Fantazija u c-molu za glasovir, soliste, zbor i orkestar, op. 80, Zborska***, sjedinjuje koncertantnu, lirsku i simfonijsku komponentu te otkriva skladateljev pokušaj sjedinjavanja različitih formi i žanrova u originalni oblik za koji se naziv *Fantazija* zato čini najprikladnijim. Ipak, ono što je prepoznatljivo jesu tema i varijacije, koje je Beethoven utemeljio na svojoj mladenačkoj temi *Gegenliebe* iz uglazbljenja stihova Gottfrieda Augusta Bürgera pod naslovom *Seufzer eines Ungeliebten und Gegenliebe (Uzdah nevoljenog i uzvraćena ljubav)*, za glas i glasovir (1795.), i koje je proširio uvođenjem najprije šest vokalnih solista, a potom i cijeloga mješovitog zbora na kraju skladbe. Pretpostavlja se da je stihove prema Beethovenovim uputama napisao skladatelj prijatelj Christoph Kuffner, ističući postrevolucionarni koncept slobode, jednakosti i bratstva među ljudima. Ono što je također znakovito jest da se spomenuta tema danas prepoznaje kao preteča glasovite teme *An die Freude (Oda radosti)* iz finala *Devete simfonije*. Štoviše, cijela *Fantazija* smatra se studijom i modelom za posljednji stavak *Devete simfonije*, a to je dao naslutiti i sâm Beethoven, najavivši u pismu iz 1824. da radi na „novoj velikoj simfoniji koja završava finalom u stilu moje *Fantazije za glasovir i zbor*, ali u većim razmjerima“. Iako je finale *Devete simfonije* očigledno superiornije *Fantazija*, djela su po mnogočemu slična: počinju instrumentalno i završavaju zborom, teme su slično koncipirane, glavna se iznosi najprije instrumentalno i potom u zboru, a brojne su i harmonijske i ritamske sličnosti, kao i one u pogledu gradacije dramatike.

Iako nakon praizvedbe *Fantazije* nisu zabilježeni osobiti dojmovi suvremenika i kritičara, prva izvedba u Leipzigu 1811. ocijenjena je iznimno pozitivno u časopisu *Allgemeine musikalische Zeitung*: „Koliko je originalno, toliko je i atraktivno to djelo genijalnog majstora, puno duha, života i šarma. Duboka ozbiljnost i obilje ideja koje dominiraju od početka, dokle god se čuje slobodan glasovir solo, postupno se sve više i više razrješavaju u vedrinu, dok naposljetku sve ne završi u energičnom veselju. Dio između prve najave vedre ideje, koju poslije izvodi zbor, i nastupa glasova čini nam se slabiji, iako ima dosta toga ugodnoga i pikantnoga. Nedovoljan međuodnos ideja očituje se u nedovoljnoj povezanosti tijekom izvedbe, ali dopuštamo da u tako bogatom i neobično organiziranom djelu, čija partitura još nije viđena i koje se dosad izvelo samo jedanput, nismo još sve otkrili, barem što se tiče elemenata koji nisu ključni.“

IGOR KULJERIĆ

Hrvatski glagoljaški rekvijem za soliste,
mješoviti zbor i simfonijski orkestar

I. Pristup

Pokoj vični daruj im, Gospodi,
I svit vični da svitit im!
Gospodi, pomiluj! Kriste, pomiluj!

Tebi podobajet pisan, Bože, v Sioni
I tebi vzdast se obit v Jerusolimi,
Usliši molitav moju
K tebi vsaka plt pridet.

II. Otriši, Gospodi

Otriši, Gospodi, duše svih virnih umrših
Ot vsakoje uzi grihov!
I blagoditju tvojeju im pomagajućeju
Da utegnut ubižati sudu otmaštenja
I svitlosti vičnije blaženstvo užiti.

III. Poslidnica

Dan gnjiva, dan on iskroju
Razorit vik ognjenoju:
Svidi David s Sibiloju.

Kolik trepet hočet biti
Jegda sudij ima priti
Vsa žestoko rasuditi.

Trublja Božja mrtvih budi,
Uskrsnite, mrtvi ljudi,
Pojte k Bogu da vas sudi!

Knjige će se otvoriti
U kih hoće svitlo biti
Kako hoće Bog suditi.

Bože kripki, usliši me,
Zlimi vrazi ne zgubi me,
Pomiluj me za tvoje ime!

Blag Isuse, ti pomniši
Jako za me plt nosiši
Da me v dan on ne zgubiši.

Gdi prokleti v muke pojdu
Da z dobrimi strahе projdu,
Daj im milost da v raj dojdu!

Plaču grozno i uzdišu,
Pokanjem grihi tišu,
Milostiv si kako slišu.

Vele plača, vele straha,
Gdi se grišnik vstane s praha,
To slišavši mru od straha

Kada pride iskra svitla,
Ne ostavi ništa svita
David pravi i Sibila.

Kolik trepet tada bude
Kad se Sveto pismo zbude,
A mrtvi se vsi probude.

IV. Prinos

Gospodi Isuse Kriste,
Cisarju slavi,
Izbavi duše svih virnih umrših
Ot muk Adovih
I ot glubini rovnije:
Izbavi je ot ust lavovih
Da ne požret ih Ad,
Da ne padut va tamu;

Na znamenonosac sveti Mihovil
Da privedet je va svitost svetuju:

Juž drevlje Avraamu obečal jesi
I semeni jego.

Žrtve i moljenja tebi, Gospode,
Hvali prinosim.
Ti je primi za duše oni
Ihže danas pamet tvorim:
Stvori je, Gospodi,
Od smrti priiti k žizni.

V. Svet

Svet, svet, svet Gospod Bog Sabaot!
Plna sut nebesa i zenlja slavi tvojeje!

Osanna va višnjih!
Blagoslovljen gredi va ime Gospodnje!

VI. Otrišenje

Aganče Boži,
Vzemljej grihi mira
Daruj im pokoj vični!

Izbavi me, Gospodi,
Ot smrti vičnije
V dan on trepetni!

Pokoj vični daruj im, Gospodi,
I svit vični da svitit im!

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Fantazija u c-molu za glasovir, soliste, zbor i orkestar, op. 80, Zborska

Schmeichelnd hold und lieblich klingen

Tekst: Christoph Johann Anton Kuffner

Prijevod: Sead Muhamedagić

Schmeichelnd hold und lieblich klingen
unseres Lebens Harmonien,
und dem Schönheitssinn entschwingen
Blumen sich, die ewig blühh.
Fried und Freude gleiten freundlich
wie der Wellen Wechselspiel.
Was sich drängte rau und feindlich,
ordnet sich zu Hochgefühl.

Wenn der Töne Zauber walten
und des Wortes Weihe spricht,
muss sich Herrliches gestalten,
Nacht und Stürme werden Licht.
Äuss're Ruhe, inn're Wonne
herrschen für den Glücklichen.
Doch der Künste Frühlingssonne
lässt aus beiden Licht entstehn.

Großes, das ins Herz gedrungen,
blüht dann neu und schön empor.
Hat ein Geist sich aufgeschwungen,
hallt ihm stets ein Geisterchor.
Nehmt denn hin, ihr schönen Seelen,
froh die Gaben schöner Kunst.
Wenn sich Lieb und Kraft vermählen,
lohnt den Menschen Göttergunst.

Zvuče laskavo i milo
harmonije životne,
iz ljepote buja čilo
cvijeće koje ne vene.
Mir i radost združuju se,
valovima nalik su.
Što zločesto komeša se,
red uzvišen tvori tu.

Tonova kad čar sved vlada,
skladno kada zbori riječ,
velebnost se zbiva tada,
a noć svjetlom postaje.
Mir i nutarnju toplinu
sretnik žarko čuti tad.
Umjetnosti svu vrelinu
on k'o svjetlost osjeća.

Veličajnost srce draži,
divno cvate iznova.
Duh kad novu snagu traži,
zbor ga prati duhova.
Prigrilite, lijepe duše,
darovanu umjetnost.
Ljubav, snaga kad se združe,
Božja to je naklonost.

Organizator i nakladnik:
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog,
Zagreb, Trg Stjepana Radića 4
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica: Martina Vukšić
Urednica: Jelena Vuković
Autorica teksta: Ana Vidić
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb
Naklada: 600 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

PRODUKCIJA U SURADNJI S THE REALLY USEFUL GROUP LTD.

EVITA

8.3.2020.

GLAZBA:

ANDREW
LLOYD
WEBBER

STIHovi:

TIM RICE

PLJESAK I OVACIJE
ZA SPEKTAKL GODINE!

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
IVANA PL.
ZAJČKA
RIJEKA

INA

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
19/20

Subota, 28. 3. 2020.

KRALJEVSKI FILHARMONIJSKI ORKESTAR

VASILIJ PETRENKO, dirigent
ALICE SARA OTT, glasovir

Program:

B. Britten: Četiri interludija o moru iz opere *Peter Grimes*, op. 33a
L. van Beethoven: Treći glasovirski koncert u c-molu, op. 37
S. Prokofjev: Peta simfonija u B-duru, op. 100

Kraljevski glazbeni tretman najvećih svjetskih zvijezda!

Više od sedam desetljeća Kraljevski filharmonijski orkestar (*Royal Philharmonic Orchestra* – RPO) središte je glazbene djelatnosti Velike Britanije. Od Beethovena i Šostakoviča do Queena i *Zvezdanih staza* – atraktivan repertoar u izvedbi sastava najkvalitetnijih glazbenih virtuozna, koji održavaju najspektakularnije koncerte klasične glazbe u Londonu. Zbog mnogih dugogodišnjih uspjeha na velikoj glazbenoj pozornici svijeta, s pravom i ponosom nose titulu nacionalnog orkestra. Orkestar su do sada vodili mnogi glasoviti dirigenti, među njima Rudolf Kempe, Antal Doráti, Walter Weller, André Previn, Vladimir Aškenazi, Jurij Temirkanov, Daniele Gatti i Charles Dutoit. Niz velikih dirigentskih imena nastavlja **Vasilij Petrenko** koji mjesto glazbenog ravnatelja Orkestra preuzima u kolovozu 2020. godine. On će ravnati prvim gostovanjem Orkestra u Dvorani *Lisinski* nakon trinaestogodišnjeg izbivanja, i to djelima Benjamina Brittena i Sergeja Prokofjeva, dok će im se u tumačenju Beethovenova *Trećega glasovirskog koncerta* pridružiti njemačko-japanska pijanistica **Alice Sara Ott**. Ona se zagrebačkoj publici predstavila 2004. u Hrvatskom glazbenom zavodu, tada kao iznimno nadarena studentica vrhunskoga glasovirskog pedagoga Karl-Heinza Kämmerlinga, a sada kao jedna od najtraženijih svjetskih klasičnih pijanistica današnjice.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

Grad
Zagreb

 otpbanka

AUTOWILL
Vaš OPEL partner

ZAGREB
moj grad

Večernji list **60**
godina s vama

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ | INVALUABLE EXPERIENCE